

Denkhoeden

Een werkvorm om samen tot het juiste besluit of inzichten te komen, is de methode “de zes denkhoeden” van De Bono. Dit is een denktechniek waarmee je vanuit verschillende perspectieven naar een vraagstelling of probleem kunt kijken. De theorie van deze methode is ontwikkeld door Edward de Bono. Het gaat uit van het idee dat mensen vaak geneigd zijn problemen steeds op eenzelfde manier te benaderen. Door de denkhoeden te gebruiken, word je geprikkeld om los te komen van je vertrouwde manier van denken en het probleem eens op een andere manier te bekijken.

Een denkhoed is een metafoor die staat voor een **manier van denken**; je hebt een bepaalde pet op en een rol om te spelen in een rollenspel. Er zijn zes hoeden en iedere kleur symboliseert een andere manier van denken. Je kijk op een situatie hangt dus af van de hoed die je op hebt.

Witte denkhoed: objectieve feiten

Een deelnemer die de witte hoed op heeft is nog helemaal blanco en zoekt neutrale, objectieve en feitelijke informatie. Hij gebruikt cijfers en statistieken uit jaarverslagen en andere betrouwbare bronnen. Hij baseert zich liefst op geverifieerde en onbetwistbare feiten die zwart op wit staan. Hij hanteert logica en rationele argumentatie.

“Is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar....”

“Zijn er recente cijfers waaruit blijkt dat..”

“Hoeveel is dit aan de orde geweest het afgelopen ...”

Rode denkhoed: intuïtie

De drager van de rode hoed gaat op zijn gevoel af en vertrouwt op zijn ingevingen, instinct en intuïtie. De rode denker mag af en toe wat emotie tonen en een 'rode waas voor de ogen' hebben. Hij deelt zijn vermoedens, gevoelens, enthousiasme, twijfels en zorgen, voorkeuren en afkeuren, die hij niet met logische argumenten hoeft te onderbouwen.

“Het lijkt me wel een goed experiment, maar we kunnen toch ook van gedachten wisselen zonder deze methode? Waarom moet het nou weer met die rare hoeden?”

“Ik weet het niet, ik heb er geen goed gevoel over”

“Ik denk dat we hier in de toekomst niet meer zonder kunnen”

Zwarte denkhoed: kritisch

De drager van de zwarte hoed denkt kritisch en wijst op risico's, hindernissen en problemen. Hij waarschuwt voor kwetsbaarheden en gevaren. De zwarte denker speelt de sombermans, ziet overal belemmeringen en komt soms pessimistisch over, de critical friend over. Dat wil niet zeggen dat hij altijd dwarsligt, want hij pleit voor risicomanagement en denkt actief mee over oplossingen en preventieve maatregelen om risico's te beheersen. De sombere inbreng zet de groep soms aan tot negatief denken.

“De methode leidt nogal af van de inhoud en komt wat geforceerd over”.

“Hoelang denk je dat dit nog goed zal gaan?”

“Er worden tegenwoordig wel veel nieuwe methodieken bedacht, wat is er mis met het oude systeem?”

Gele denkhoed: optimistisch

De drager van de gele hoed ziet de toekomst zonnig in. Hij is positief gestemd, hoopvol en ziet kansen en mogelijkheden die zich aandienen. Hij speelt de aartsoptimist die altijd maar denkt dat alles kan, De gele denker schiet soms door in opportunisme, maar doet dat met goede bedoelingen. Hij denkt constructief mee, komt met suggesties en voorstellen en wijst op de voordelen, de meerwaarde en opbrengst van de ideeën. Hij geeft energie aan de groep en inspireert tot positief denken.

“Wat een leuk voorstel! We kunnen het in ieder geval een paar keer proberen en het levert vast goede ideeën op.”

Ik vind het een goed plan, laat de lesstof wat meer los. Ik denk dat de leerlingen hier veel plezier van gaan krijgen”

“als iedereen daardoor met meer plezier naar het werk gaat, dan is dat toch ook mooi meegenomen?”

Groene denkhoed: creatief

Een deelnemer die de groene hoed draagt, denkt creatief en buiten de lijntjes. Hij mag vrij associëren, lateraal denken, nieuwe ideeën, mogelijkheden en alternatieven inbrengen die hopelijk tot groei en bloei komen. Hij zet de groep in beweging en streeft naar verandering en vernieuwing. Soms is zijn bijdrage provocerend en zet hij de groep aan ergens anders naar te kijken en een nieuw concept te overwegen. Door zijn creativiteit komt de groep soms tot een nieuw inzicht.

“Als we nu alles eens in de prullenbak gooien en een nieuw plan gaan tekenen?”

“

“Laten we ook een grijze denkhoed introduceren, symbool voor het oude, grijze denken en een regenbooghoed in het kader van diversiteit”

Blauwe denkhoed: procesbewaker

De drager van de blauwe hoed is de neutrale dirigent, denkt overkoepelend en bewaakt het denkproces. Hij let erop dat de hoeddragers zich aan de richtlijnen van hun rol houden. Hij stuurt het besluitvormingsproces, hanteert een agenda, vat samen en trekt conclusies. Zijn rol is afstandelijk en controlerend en lijkt op die van de voorzitter van de vergadering.

“Als ik jullie goed beluister kunnen we de methode van De Bono een paar keer proberen. Daarna bespreken we het opnieuw en evalueren we of het meerwaarde heeft.”

Toepassingen van de werkvorm Denkhoeden van de Bono

Je kunt de werkvorm met de denkhoeden op verschillende manieren toepassen:

- Met een groep een lastig besluit te nemen. De denkhoeden-methode is bij uitstek een manier om de creativiteit te bevorderen binnen besluitvorming.
- Iemand uit zijn vaste rolpatroon te halen en eens op een andere manier aan het groepsproces te laten bijdragen.
- Een probleem vanuit verschillende perspectieven te bekijken en creatief denken te bevorderen. Vanuit een volledig nieuw gezichtspunt bekijk je de vraagstelling. Dit levert verrassende nieuwe invalshoeken en alternatieven op.

Je zult merken dat het met de 6 denkhoeden makkelijker wordt om over te schakelen naar een andere manier van denken. Ineens begrijp je de argumenten van je collega bijvoorbeeld veel beter. Groot voordeel van deze werkvorm is ook dat iedereen zich volledig kan concentreren op één ding. Je hoeft je even niet bezig te houden met de andere denkwijzen. Bovendien heeft de techniek een groot strategisch belang. Doordat je een bepaalde pet op zet, kun je dingen denken en zeggen die je anders nooit zou hebben gezegd (bijvoorbeeld omdat je niemand wilt beledigen of omdat het je positie niet is).

Bronnen:

[www. Leren.nl](http://www.Leren.nl)

www. Carrieretijger.nl

Dit zijn de zes gekleurde denkhoeden van De Bono:

Witte hoed	kale feiten en cijfers	Je gaat uit van objectieve informatie.
Rode hoed	gevoel en intuïtie	Je reageert emotioneel (vanuit de onderbuik; zonder een rationele reden te hoeven geven).
Zwarte hoed	negatief / pessimistisch	Je speelt advocaat van de duivel.
Gele hoed	positief / optimistisch	Je bekijkt het van de zonnige kant en zoekt naar kansen, mogelijkheden en voordelen.
Groene hoed	creatief	Je mag freewheelen in je manier van denken (vrij associëren, out of the box, alternatieven bedenken).
Blaauwe hoed	beschouwend, controlerend	Je houdt het proces in de gaten, wijst de groep op een nieuw perspectief of een andere invalshoek

Intervisie Werkvormen Denkhoeden de Bono met Incidentmethode

De Denkhoeden van de Bono kunnen heel goed worden ingezet tijdens de informatieronde van de incidentmethode intervisie.

Om de input van de denkhoeden van Bono optimaal te benutten is het aan te raden om dan wat **meer tijd** in te ruimen voor **de informatieronde**.

Het schema van de Incidentmethode Intervisie met de Denkhoeden van de Bono ziet er dan als volgt uit:

Intervisie Incidentmethode met Denkhoeden de Bono Schema		55 minuten
Stap 1	Inventarisatie en keuze incident	10 min.
Stap 2	Toelichting vraag en incident	5 min.
Stap 3	Informatieronde	25 min.
Stap 4	Diagnose situatie	7½ min.
Stap 5	Oplossingen	7½ min.
Stap 6	Keuze inbrenger	5 min.